

# 'We hebben een puzzel te leggen op een postzegel'

WAGENINGEN - 'Het bos als oplossing: op het kruispunt van onderzoek, beleid en praktijk'. Dat was de titel van het symposium op 31 mei, georganiseerd door de Coalitie Bos en Hout, Wageningen University & Research en de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging. Waar het bos de oplossing voor zou moeten zijn was aan het eind van de middag niet helemaal duidelijk. Wel dat er problemen en kansen zijn, bijvoorbeeld op het gebied van bouwen met hout. En de oplossing om te komen tot meer bosaanplant zit 'm misschien wel in overheden die beter moeten gaan samenwerken.



Meer diversiteit is gewenst om het bos ook in de toekomst gezond te houden.

De dag was opgedeeld in een ochtend- en middagprogramma, waarbij de ingeschreven 's ochtends konden deelnemen aan een aantal excursies in het veld over selectieproeven, de nationale bosseninventarisatie en voedselbossen. In de middag presenteerde Gert-Jan Nabuurs de onderzoeksresultaten van de vier jaar onderzoek door WUR en andere wetenschappers. Zijn presentatie stemde niet bijster vrolijk. "In Nederland zijn we verslaafd aan koolstof. In Nederland verdwijnt jaarlijks 2500 hectare bos en de afspraak tussen Rijk en Provincie om 2030 37.000 hectare bos aan te planten is verder weg dan ooit. De netto hoeveelheid bos neemt af en dat is in strijd met de bossenstrategie. En minder bos betekent ook minder CO<sub>2</sub>-vastlegging", aldus Nabuurs, die er aan toevoegde dat revitalisering van het bestaande bos ook lastig is, onder andere vanwege de droogte van de afgelopen drie jaar, een fenomeen dat we de komende jaren vaker kunnen verwachten. Op de lange termijn hoopt Nabuurs op iets meer natuurbos en meer aandacht voor verjonging en vooral revitalisering. In dat kader verwacht hij dat er in 2060 een totaal anders bos staat door verjonging en met meer naaldhout. "We geven te snel vergunningen af voor ontbossing. Mijn voorstel: één hectare ontbossing betekent een dat er een compensatie tegenover moet staan met een factor tien".

## Financiering

Als tweede spreker deze middag was het woord aan Donné Slangen (DG ministerie van LNV). Hij merkt dat bos in het overheidsbeleid. Tegelijkertijd erkent hij dat de overheid de afgelopen tien jaar te veel heeft gedoogd. "Onze ambitie is om verstandiger te



Vlnr: Geert Gabriëls (gedeputeerde in de Provincie Limburg), Dirk-Siert Schoonman (bestuurslid Unie van Waterschappen), Bart Krol (dagvoorzitter) en Donné Slangen (DG ministerie van LNV).

het betoog van Geert Gabriëls, gedeputeerde in de Provincie Limburg. "We hebben in Nederland een uitvoerings- en doorzettingsprobleem. We willen wel bos, maar niet in plaats van woningen en industrieterreinen." De waardeverrinding van grond dat omgezet wordt van landbouw naar bos en natuur is volgens hem een groot probleem. "Het weerhoudt boeren om bos aan te planten." Maar Gabriëls pleit er ook voor om boeren en andere grondeigenaren aan te pakken, maar ook te helpen. "Als je wel grond mag onteigenen voor wegen en woningbouw, waarom mag je dan geen grond onteigenen voor de aanleg van bos? De over-

heid durft het woord

dwang niet in de mond te nemen. Het

mag allemaal wel wat steviger. We hebben ook de plicht om boeren te helpen bij het omvormen van hun bedrijven. Boeren willen wel, maar we moeten wel compenseren. In Limburg hebben we als doel gesteld dat we de komende jaren 3500 hectare bos moeten realiseren. Dat lijkt heel veel, terwijl we 3500 hectare mais he-

maal niet veel vinden."

Ook Slangen denkt dat we er niet aan ontkomen om dwingend op te treden. "We moeten inleveren en sleutelen aan ons gedrag en we zullen een stukje van onze brede welvaart moeten inleveren, want het kan niet zo doorgaan. En als overheid moeten we ook naar onszelf kijken. Verschillende overheden zetten steeds hun eigen belang voorop en zo raken we verstrikt in de ziekte van de bureaucratie."

## Houtbouw

Na de pauze was het woord aan Pablo

van der Lugt, duurzaamheidsadviseur en kwartiermaker Biobased Building, AMS Institute Delft en mede-auteur van het boek De Houtbouw Revolutie. Hij schetste de voordelen van het bouwen met hout en de mogelijkheden en kansen die er zijn, mede door de opkomst van onder andere CLT (Cross Laminated Timber) en LVL (Laminated Veneer Lumber). "Ik schat dat we over een paar jaar 10 tot 15 procent van de projecten in Nederland uitvoeren in hout." Het meeste hout moet dan wel komen van over de landsgrenzen, maar gecertificeerd hout is er volgens Van der Lugt genoeg in Europa, terwijl hij zijn publiek een paar cijfers presenteerde.

## 'Het mag allemaal wel wat steviger'

"Het volume aan Europees bos

groeit nog

steeds. Dat is bijna allemaal naaldhout met een certificaat. Als we de capaciteit zouden hebben, dan kunnen we jaarlijks 40 miljoen kuub hout oogsten. In praktijk blijft er dan 20 miljoen kuub bouwhout over. Die hoeveelheid is goed voor jaarlijks 400.000 woningen. Kortom we kunnen niet alleen zitten vooral in het efficiënt oogsten, want dat lukt nog niet overal even goed", aldus Van der Lugt, die er direct aan toevoegde dat ook het resthout steeds beter benut wordt, bijvoorbeeld door het te verwerken als osb. En een ander groot voordeel van hout is de circulariteit van het materiaal. "Bouw je demontabel, dan schroef je over honderd jaar het gebouw uit elkaar en is het hout gewoon opnieuw te gebruiken."

## Gebrek aan kennis

Een probleem bij de grootschalige introductie van hout in de bouw is het gebrek aan kennis (bij architecten) en vooroordelen. "Argwaan kunnen we alleen wegnemen door voorlichting. En omdat we in Nederland te weinig kennis hebben van het bouwen met hout halen we de kennis uit het buitenland, met de daarbij komende kosten voor het inschakelen van adviesbureaus. Maar dat is een kwestie van tijd. Als niet meer extern op te halen", aldus de duurzaamheidsadviseur, die tot slot nog aangaf mogelijkheden te zien in de MPG (MilieuPrestatie Gebouwen), omdat daarbij hout als bouw materiaal gunstig presteert ten opzichte van materialen zoals beton en metaal.

En zo konden de bezoekers aan het eind van de middag met gemengde gevoelens naar huis. Daar waar de bosbouwers en bestuurders aan het begin van de middag met een redelijk somber verhaal kwamen over de slechte vitaliteit van het bos en de bestuurlijke belemmeringen, kwam Van der Lugt met de positieve boodschap dat er mogelijkheden zijn voor de grootscheepse toepassing van het hout in de bouw.

Gerrit Tenkink



Pablo van der Lugt (TU Delft) kwam met een hoopgevend verhaal over de mogelijkheden van hout als bouw materiaal.